

ĐỀ TÀI: SỐNG DẪN THÂN PHỤC VỤ

Trong bối cảnh thế giới hôm nay đang vươn lên một tầm cao mới - thời đại văn minh, khoa học kỹ thuật ngày càng phát triển vượt bậc, đời sống con người được cải thiện và nâng cao. Nhưng bên cạnh đó cũng kéo theo nhiều hệ lụy cho từng cá nhân trong xã hội. Những xu hướng sống thiếu lành mạnh của nhiều người chạy theo trào lưu chủ nghĩa thực dụng, khoái lạc, lợi lộc vật chất và sở hữu không ngừng, mà nói đến sống dẫn thân phục vụ thì có vẻ xa xôi, cổ hủ, lạc lõng. Xã hội sẽ tàn lụi nếu thiếu những người hết lòng dẫn thân. Hội Thánh thiếu sức sống nếu thiếu các kitô hữu nhiệt thành phụng sự Chúa và phục vụ con người. Vì thế, dẫn thân là yếu tố quan trọng trong ơn gọi của con người làm thăng tiến xã hội và là dấu chỉ sự hiện diện sống động của Hội Thánh giữa lòng thế giới vì thiện ích của nhân loại. Chẳng ai muốn làm chuyện gì cho người khác mà không có lợi lộc. Trong một nếp sống văn minh vật chất, người ta lại càng muốn an nhàn để hưởng thụ “*Ngồi mát ăn bát vàng*” mà ít ai thật sự muốn dẫn thân phục vụ. Thêm vào đó chiều hướng sở hữu danh vọng nổi kết trong các sinh hoạt, chẳng ai muốn phục vụ mà không được nêu cao danh tánh, chẳng ai muốn hy sinh mà không được nổi nang danh phận. Lối sống và xu hướng này đã và đang thấm nhiễm vào đời sống của nhiều thành phần trong Giáo hội, kể cả người sống đời tu.

1. Ý nghĩa của Dẫn thân và phục vụ:

Dẫn thân có nghĩa là nỗ lực hết mình dám làm một điều gì đó mà biết chắc là sẽ phải đối diện với khó khăn, vất vả, thậm chí chông gai nhưng không quản ngại gian khổ, không sợ hãi và không lùi bước. Dẫn thân cũng có nghĩa là dũng cảm hành động và dám đối mặt, dám chấp nhận thử thách.

Dẫn Thân là “*Dốc sức lao vào hoạt động hay công việc nào đó, bất chấp gian nan, nguy hiểm*”¹.

Cựu tổng thống Mỹ John D. Rockefeller nói: “*Nếu muốn thành công bạn phải dẫn thân vào những con đường mới, không phải đi du lịch trên lối mòn của những thành công đã được thừa nhận*”.

Tỷ phú nổi tiếng thế giới Jack Ma nói: “*Nếu bạn không chịu bắt tay vào làm thì chẳng có điều gì là khả thi cả*”. Đúng vậy, chúng ta dẫn thân vào làm một việc gì dù khó khăn hay bất khả thi, kết quả nhận được có thể thành công, cũng có thể thất

¹ x. Minh Tân-Thanh Nghi-Xuân Lãm, *Tự điển Tiếng Việt*, NXB Thanh Hoá, 1999.

bại. Nhưng nếu không bắt tay vào làm, không dấn thân thì sẽ chẳng có gì cả. Sống dấn thân chắc chắn sẽ khiến con người thay đổi và trở thành một phiên bản tốt hơn của chính mình.

Phục vụ là sử dụng khả năng, sức lực, tài khéo của mình để làm những công việc vì lợi ích chung hay giúp đỡ người khác thông qua những việc thiết thực nhờ đó con người và cuộc sống của họ được thăng tiến mọi mặt. Tóm lại, phục vụ là giúp đỡ, là làm đầy tớ, là bạn đồng hành chăm lo người khác và quan tâm đến nhu cầu thiết thực của họ.

Trong gia đình ông bà cha mẹ phục vụ con cháu, anh chị em phục vụ lẫn nhau, con cháu phụng dưỡng ông bà cha mẹ. Ngoài xã hội, mỗi người có bổn phận đóng góp công sức phục vụ nhân quần xã hội. Trong Hội Thánh, trong cộng đoàn Thánh hiến lớn nhỏ, mỗi người là một chi thể sống và làm việc vì lợi ích cho tập thể ².

2. Đức Giêsu gương mẫu dấn thân phục vụ

Con người mới theo gương Chúa Giêsu phải là con người dấn thân phục vụ. Nếu việc phục vụ tha nhân có thể giúp cho người khác nhận ra sự hiện diện của Thiên Chúa nơi Kitô hữu, thì chính việc phục vụ đó cũng có thể giúp Kitô hữu cảm nghiệm tình yêu Thiên Chúa cách rõ nét hơn. Đức Thánh Cha Bênêđictô XVI đã khẳng định về tác động hỗ tương cần thiết này giữa tình yêu đối với Thiên Chúa và tình yêu đối với con người. Chính khi dấn thân phục vụ anh chị em, chúng ta cảm nghiệm Thiên Chúa một cách dễ dàng hơn: *"Chỉ có việc phục vụ tha nhân mở mắt cho tôi thấy điều Thiên Chúa làm cho tôi và Ngài đã yêu tôi như thế nào"* ³.

Như thế, dấn thân phục vụ con người là đòi hỏi tất yếu của đức tin Kitô giáo. Đời sống Kitô hữu luôn luôn phải được đặt trên nền tảng bác ái yêu thương, vì đây là điều răn quan trọng nhất (x. Mt 22,37-39) và là dấu hiệu rõ ràng nhất khẳng định chúng ta thuộc về Chúa Giêsu: *"Mọi người sẽ nhận biết anh em là môn đệ của Thầy ở điểm này: là anh em có lòng yêu thương nhau"* (Ga 13,35).

Nền tảng của việc phục vụ trong đời sống Thánh hiến phải xuất phát từ tình thương và vì tình thương. Chính Chúa Giêsu là mẫu gương phục vụ vì yêu thương. *"Thế gian phải biết rằng Thầy yêu mến Chúa Cha và làm đúng như Chúa Cha đã truyền cho Thầy"* (Ga 14,30). Khi phục vụ Chúa Cha, Chúa Giêsu đã sửa chữa lại sự bất vâng phục của con người và dạy cho con người cách thể phục vụ Chúa Cha, đó là theo gương Chúa Giêsu hiến thân phục vụ anh em mình: *"Con Người đến không phải để được phục vụ, nhưng để phục vụ và hiến mạng sống mình"* (Mt

² x. <https://hdgmvietnam.com/nhung-duc-tinh-can-ban-cua-nguoi-phuc-vu>.

³ x. ĐTC Bênêdictô XVI, Thông điệp *Thiên Chúa là Tình Yêu*, số 18.

20,28). Vì yêu Chúa Cha và con người mà Chúa đã hiến thân phục vụ phần rỗi chúng ta bằng cái chết khổ nhục và cuộc phục sinh vinh hiển của Người.

Trong Đại hội Giới Trẻ Thế giới năm 1997 tại Paris – Pháp, Đức Thánh Giáo Hoàng Gioan Phaolô II đã nhắc nhở các bạn giới trẻ về bốn phận và lý do phải phục vụ và niềm vui của việc dẫn thân phục vụ Chúa nơi mọi người: Theo Đức Thánh Cha, việc Chúa Giêsu rửa chân cho các môn đệ trong Bữa Tiệc Ly với lời dặn dò: *“Thầy đã làm gương cho anh em, để anh em cũng làm như Thầy đã làm cho anh em”* (Ga 13,15) đã nói lên căn tính mới mẻ của đời sống người tín hữu là không chỉ yêu thương suông bằng lời, nhưng còn phải bằng hành động nữa. Ai không đón nhận điều đó, thì không thể là môn đệ của Chúa; còn ai phục vụ như thế thì đảm bảo sẽ được hạnh phúc đời đời.

Quả thật, *Thiên Chúa yêu thế gian đến nỗi đã ban Con Một, để ai tin vào Con của Ngài... thì được sống muôn đời* (Ga 3,16).

Như vậy, yêu là chết cho người mình yêu. Phục vụ là chấp nhận hy sinh tính mạng vì tha nhân. Phục vụ vô vị lợi, phục vụ không đòi đền đáp. Đức Giê-su đã thật sự sống chứng tá điều đó cách rõ ràng và cụ thể. Ngài đã làm gương cho hết chúng ta về tinh thần hy sinh phục vụ. Cách đặc biệt nhất, cái chết của Ngài trên thập giá đã minh chứng tình yêu hy sinh cho tha nhân, cho con người cách mạnh liệt và vô điều kiện.

Vì thế, theo Đức Giê-su, ai muốn là môn đệ đích thực của Ngài thì phải sống phục vụ như Ngài, yêu thương như Ngài, dẫn thân cho người khác như Ngài.

3. Người sống đời thánh hiến sống dẫn thân phục vụ

Đức Thánh Cha Phanxicô đã không ngừng mời gọi Giáo hội *“đi ra”* – rời khỏi vùng an toàn để dẫn thân vào *“những vùng ngoại biên”*, không chỉ là những nơi địa lý bị lãng quên, mà còn là những góc khuất của tâm hồn, nơi trú ngụ của đau khổ, bị bỏ rơi và tuyệt vọng

Đức Phanxicô từng khẳng định: *“Tôi thà có một Hội Thánh bị bầm dập, mang thương tích và lem luốc vì đi ra ngoài đường, hơn là một Hội Thánh ốm yếu vì bị giam hãm và bám víu vào sự an toàn của mình”*⁴.

Đức Thánh Cha Phanxicô sống phục vụ yêu thương như Đức Giê-su, ngài luôn dẫn thân cho người khác. Không chỉ là lời giảng, Đức Phanxicô đã hóa thân vào chính những điều ngài rao giảng. Bằng những bước chân lạng lẽ, ngài đã hiện diện nơi trại giam ẩm đạm, giữa bệnh viện phong rừng sâu Amazon, bên lề phố xá

⁴ x. ĐTC Phanxicô, Tông huấn *Niềm vui Tin mừng- Evangelii Gaudium*, số 49.

đầy thương tích - không phải như một vị nguyên thủ, mà như một người cha tìm đến các con đang đau đớn. Từng hành động của ngài - rửa chân cho tù nhân, ôm người vô gia cư, hôn lên trán trẻ khuyết tật – đều là chứng tá sống động của một tình yêu không cần ngôn từ.

“Giàu đức thương yêu” là điểm nhân của Đức Cha Tô phụ Đôminicô Maria Hồ Ngọc Cẩn – Đáng sáng lập Dòng Mân Côi. Ngài dạy dỗ con cái hãy yêu mến thật nhiều, bởi *“lòng thương yêu là sức mạnh, nó sẽ làm cho “chị em” mang nổi trọng trách”* ⁵. Cách riêng *“đối với kẻ khó khăn, người tật bệnh, chị em sẽ năng gặp dịp thực thi đức thương yêu”* ⁶.

Phục vụ là con đường dẫn chúng ta đến hạnh phúc và thánh thiện, vì tình yêu chúng ta dành cho Chúa và anh chị em. Đồng thời điều đó cũng mang lại niềm vui trong sáng cho tâm hồn chúng ta. Người ta có thể phục vụ mà không thương, nhưng không thể thương mà không phục vụ. Chính lòng yêu mến Chúa thúc đẩy chúng ta phục vụ anh chị em mình, và khi yêu thương chăm sóc phục vụ anh chị em chúng ta thêm lòng yêu mến Chúa hơn.

Phục vụ là yêu thương, mà yêu thương thật sự thì bao giờ cũng là việc **cho** và **nhận**. Việc phục vụ vì yêu thương không phải là một việc mua bán đổi chác, nhưng là sự hỗ trợ giữa những người yêu thương nhau, một sự hiệp thông, chia sẻ. Chính vì thế mà Chúa Giêsu đã nói: *“Thầy không gọi các con là tôi tớ, nhưng là bạn hữu của Thầy”* (Ga 15, 15).

Đức Cha Tô Phụ đã minh định: *“Ở nhà dòng cốt nhất là để mở Nước Chúa, làm chị dòng cốt nhất để cứu linh hồn người ta, giúp việc Hội Thánh, làm cho Chúa được vinh danh”* ⁷. Thật vậy, việc làm sáng danh Chúa là mục đích trọng tâm trong các việc lớn nhỏ của mỗi nữ tu Mân Côi. *“Trong mọi việc mình làm, mục tiêu duy nhất chị em phải nhắm là làm sáng danh Chúa, hiển danh Mẹ và mưu ích cho các linh hồn. Nên chị em thì hành mọi bốn phận Tông đồ với ý hướng hoàn toàn siêu nhiên, tránh những thái độ tranh chấp, ích kỷ, vụ lợi, cầu danh. Thiếu ý hướng siêu nhiên những hoạt động tông đồ của chị em không đem lại lợi ích nào cho mình, cho các linh hồn...”* ⁸.

Tình yêu chân thật thì không so đo, tính toán. Chúng ta yêu thương anh chị em vì ý thức rằng mỗi người đều có phẩm giá của mình. Trước mặt Chúa, mỗi

⁵ x. Gia Sản I Dòng Chị Em Con Đức Mẹ Mân Côi, tr. 577.

⁶ x. Gia Sản I Dòng Chị Em Con Đức Mẹ Mân Côi, tr. 98.

⁷ x. Gia Sản I, Luật Phép Dòng Chị Em Con Đức Bà Mân Côi Bùi Chu, tr.326.

⁸ x. Nội Quy Dòng Chị Em Con Đức Mẹ Mân Côi Bùi Chu, số 18.

người đều như nhau, không có người cao trọng hơn hay kẻ thấp kém hơn. Mỗi người là chi thể trong thân thể mầu nhiệm của Chúa, cần biết tạo điều kiện cho nhau phát triển và được hạnh phúc. Vì thế, Đức Cha Tô Phư hăng khuyên nhủ: *“Từ việc dễ đến việc khó, việc hèn đến việc trọng. Chớ ai lấy việc gì hèn mà không muốn làm, có tâm tình như thế là dấu tỏ chẳng phải là người thật lòng đi tu. Một nữ tu thật lòng nên thánh thiện, thì thích chọn việc hèn, việc khó cho mình; còn việc dễ, việc sang thì muốn nhường cho chị em”*⁹.

*“Chớ gì chị em được bỏ ý riêng mình cho hẳn, thì đó là việc hãm mình nhất hảo. Lại chẳng có việc hãm mình nào sẵn sàng và đẹp lòng Đức Chúa Trời cho bằng vui lòng chịu lấy mọi sự khó, mọi sự trái ý ta thường gặp hằng ngày, như khi lâm cơn bệnh hoạn, khi gặp rủi ro, khi làm không xuôi việc, khi bị người ta hiểu lầm...”*¹⁰.

4. Những thách đố của việc sống dần thân phục vụ

Nói về những thách đố của đời sống thánh hiến ngày nay không có gì là mới mẻ. Một số thách đố trong chúng đã được báo động từ một thời gian qua. Trong thế giới đa chiều những giá trị đạo đức, lối sống dần thân phục vụ có là gì so với khuynh hướng hưởng thụ, khoái lạc, lợi lộc, sở hữu vật chất và trào lưu cá nhân kích xù đang trở thành như một nền văn hóa thống trị khắp thế giới này. Dù thế nào đi nữa, việc chúng ta, những người thánh hiến, tự vấn mình về việc sống dần thân phục vụ là điều quan trọng, bởi vì nó giúp chúng ta luôn tỉnh thức để không để mình bị bắt ngờ do mê ngủ.

Thách đố đầu tiên đến từ việc con người thiếu giá trị nhân bản Kitô giáo. Chúng ta có thể thấy rất nhiều những người Kitô hữu, và kể cả một số người sống đời thánh hiến, trong cuộc sống hằng ngày chọn lập trường, trình bày suy tư, thể hiện trong ứng xử về những chuyện đời thường theo một tinh thần “theo tôi”, chẳng có chút gì theo tinh thần Kitô giáo và căn tính đời tu. Điều muốn nói ở đây không phải là những hành vi xấu xa, tội lỗi, nhưng là những điều tốt hoặc những điều bình thường. Chẳng hạn, vẫn có những tu sĩ tìm sự bình an bằng cách chọn lối sống “đừng đụng đến ai” để khỏi phiền hà; hoặc sống cuộc đời mình, một cách chính yếu, theo một kỹ thuật sống nào đó chứ không phải là khả năng sống-với người khác trong một cuộc phiêu lưu nên dẫn đến thói đời: sống an phận thủ thường, thiếu dần thân, coi mình là trung tâm, ích kỷ, dựa dẫm, thoái thác công việc; hướng chiều về của cải vật chất hay đòi hỏi tiện nghi, thiếu trách nhiệm; phe

⁹ x. Gia Sản I, Luật Phép Dòng Chị Em Con Đức Bà Mân Côi Bùi Chu, tr.115

¹⁰ x. Gia Sản I, Luật Phép Dòng Chị Em Con Đức Bà Mân Côi Bùi Chu, tr.240-241

nhóm, trong cộng đoàn vẫn hãnh diện vì có những “thằng lính” của tao, tao nói gì là nó làm răm rắp...¹¹.

Tiếp đến từ việc gia tăng những đòi hỏi mục vụ cho con người thời đại. Ngày nay người tu sĩ được mời gọi dấn thân trong rất nhiều lãnh vực khác nhau nhằm đáp ứng những nhu cầu thiết thực của Giáo hội và Xã hội. Điều này đòi hỏi một sự đáp trả và hiến thân không ngừng để có thể mang Chúa đến cho mọi người. Tuy nhiên, nếu không thận trọng, người tu sĩ rất dễ lao vào hoạt động quá sức mình và dần dần đánh mất chiều kích thiêng liêng và ơn gọi thánh hiến, đặt tiêu chuẩn hiệu năng tông đồ theo kiểu tính toán con người: Coi việc phục vụ như là một “dịch vụ”, tu sĩ biến mình thành công chức, tệ hơn nữa là chỉ phục vụ kẻ giàu có, mà bỏ quên những người nghèo khổ...

Đức Phanxicô đã nhắc nhở: *“xã hội sùng bái hiệu năng công việc, sức khỏe, thành công...thì người tu sĩ làm chứng cho sự thật của Kinh Thánh...thì người tu sĩ làm chứng cho sự thật Kinh Thánh: “Khi tôi yếu là lúc tôi mạnh” (2 Cr 12,10). Do đó, “hiệu năng tông đồ không lệ thuộc hiệu năng dồi dào các phương tiện”* bởi vì chính cuộc sống của người tu sĩ mới là lời chứng mạnh mẽ nhất, *“chiếu tỏa niềm vui vẻ đẹp của việc sống Tin mừng, và của việc theo Đức Kitô”*¹². “Đời sống các phần tử phải thấm nhuần tinh thần tông đồ, và mọi hoạt động tông đồ của họ phải thấm nhuần tinh thần tu trì.”¹³

Cám dỗ khác rất tinh vi có thể ẩn núp đằng sau những công việc được gọi là yêu thương và phục vụ mà người tu sĩ dồn hết sức, đó là đi tìm bản thân mình chứ không kiếm tìm lợi ích cho tha nhân và cho cộng đoàn. Mục đích sâu thẳm vẫn là vì cái tôi của mình, để tên tuổi mình được đánh bóng, để đạt được một mối lợi nào đó. Họ dồn hết sức lực để tìm kiếm thành công và *“không dễ dàng chấp nhận cảm thức về một chuyện ngang trái nào đó, về một thất bại bề ngoài, một lời chỉ trích, một thập giá”*¹⁴. Đây cũng là một nguy cơ rất lớn được Đức Thánh Cha Phanxicô đề cập đến: *“Nguy cơ lớn nhất trong thế giới ngày nay, với những cung cấp tràn ngập và đa dạng của chủ nghĩa hưởng thụ, là một nỗi buồn cá nhân đến từ tâm hồn tự mãn và tham lam, từ cơn sốt tìm kiếm những thú vui phù phiếm, và một*

¹¹ x. Lm Giuse Nguyễn Trọng Viễn, *Trào lưu thế tục hóa và đời sống đức tin*, Chia sẻ, Nội san thần học-mục vụ- tu đức, số 94, tháng 6 năm 2019, tr.37-38.

¹² x. ĐTH Phanxicô, *Tông thư gửi tất cả các người tận hiến*, 21/11/2014.

¹³ x. GL 675, §1

¹⁴ x. EG, số 82

luong tâm bị cô lập. Khi đời sống nội tâm bị đóng kín với những tư lợi, thì không còn chỗ cho người khác nữa.”¹⁵

Thích trở lại tự mình xoay sở, có khi chấp nhận cả những hình thức gian dối, miễn sao là “được việc”.¹⁶

Một thách đố không nhỏ đối với người tu sĩ bởi ai cũng muốn làm những việc mình quen, ở với những người mình thích, và sống nơi mình muốn, dính bén với cái cố hữu, quen thuộc. Trong tiến trình biến đổi, người tu sĩ cùng với Chúa “đi ra vùng ngoại biên” sẵn sàng chọn cái khó hơn để rèn luyện bản thân, dám rời bỏ sự an toàn của cái đã biết để dẫn thân vào những nơi, những công việc chưa biết và những chị em thiếu thiện cảm. Họ phải mang trong mình một hồn tông đồ được thôi thúc bởi lửa mến.

Cuối cùng, mỗi chúng ta trả lời cho câu nói của Gabriel Marcel: “*Chỉ có dẫn thân thật sự khi dẫn thân vì Chúa và tha nhân*”. Đó cũng chính là lời mời gọi trong tiến trình “*thành nhân trước khi thành thánh*” (Thánh Gioan Bosco).

¹⁵ x. EG, số 5

¹⁶ x. Quốc Văn, Op, *Đào tạo tu sĩ trong bối cảnh tục hóa tại Việt nam hôm nay*, Chia sẻ, Nội san thần học-mục vụ- tu đức, số 94, tháng 6 năm 2019, tr.98.